

Funksjonsfriske leveår blant eldre

Bjørn Heine Strand

Seniorforsker, PhD, Avdeling for fysisk helse og aldring, FHI

Leve hele livet Konferanse

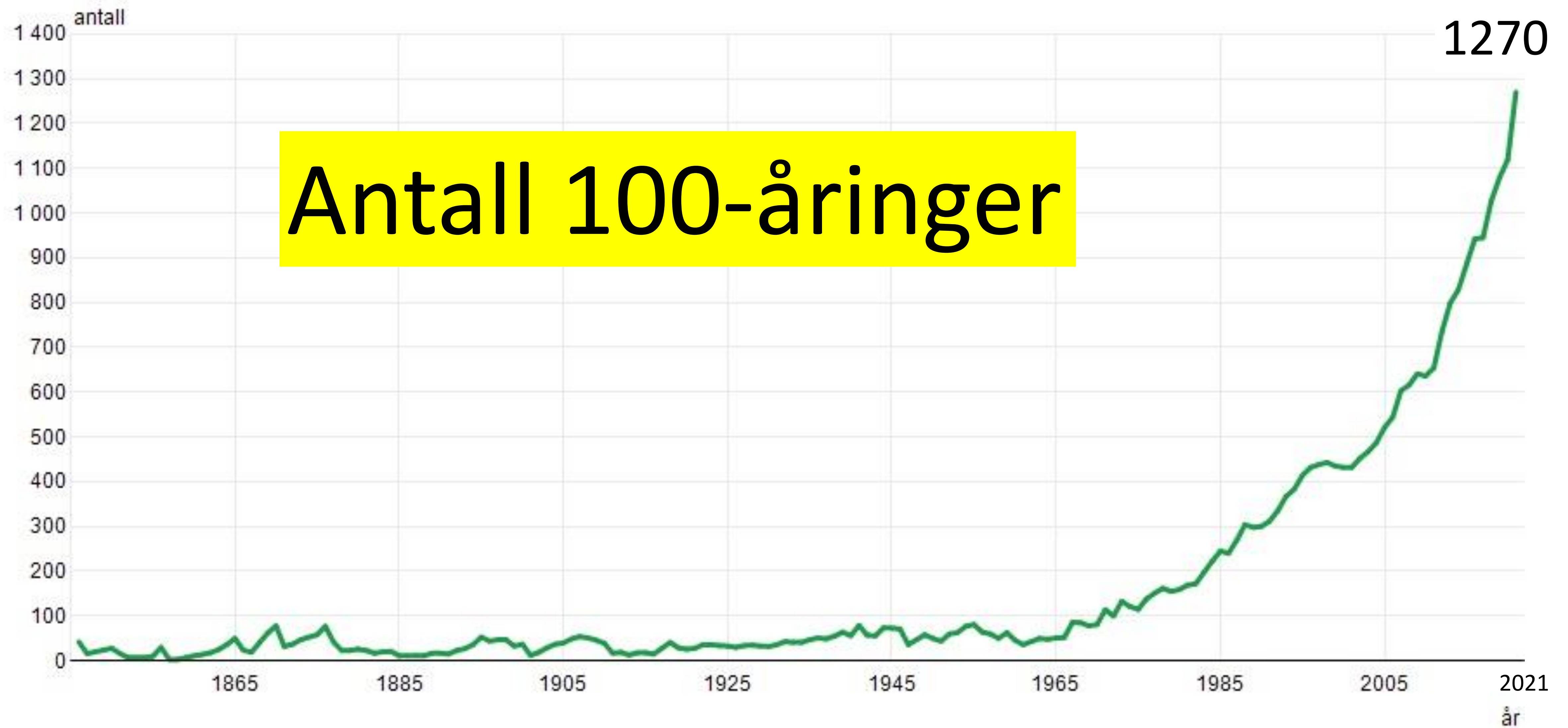
Langesund 2. desember 0945-1010

Plan for foredraget

- Vi lever lengre, men er vi sprekere?
- Nye data på trender i funksjonsfriske leveår
- Hva betyr disse trendene for hjelpebehovet de neste tiårene?

10211: Befolkning, etter år. 100 år eller eldre, Begge kjønn, Personer.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Yngrebølge

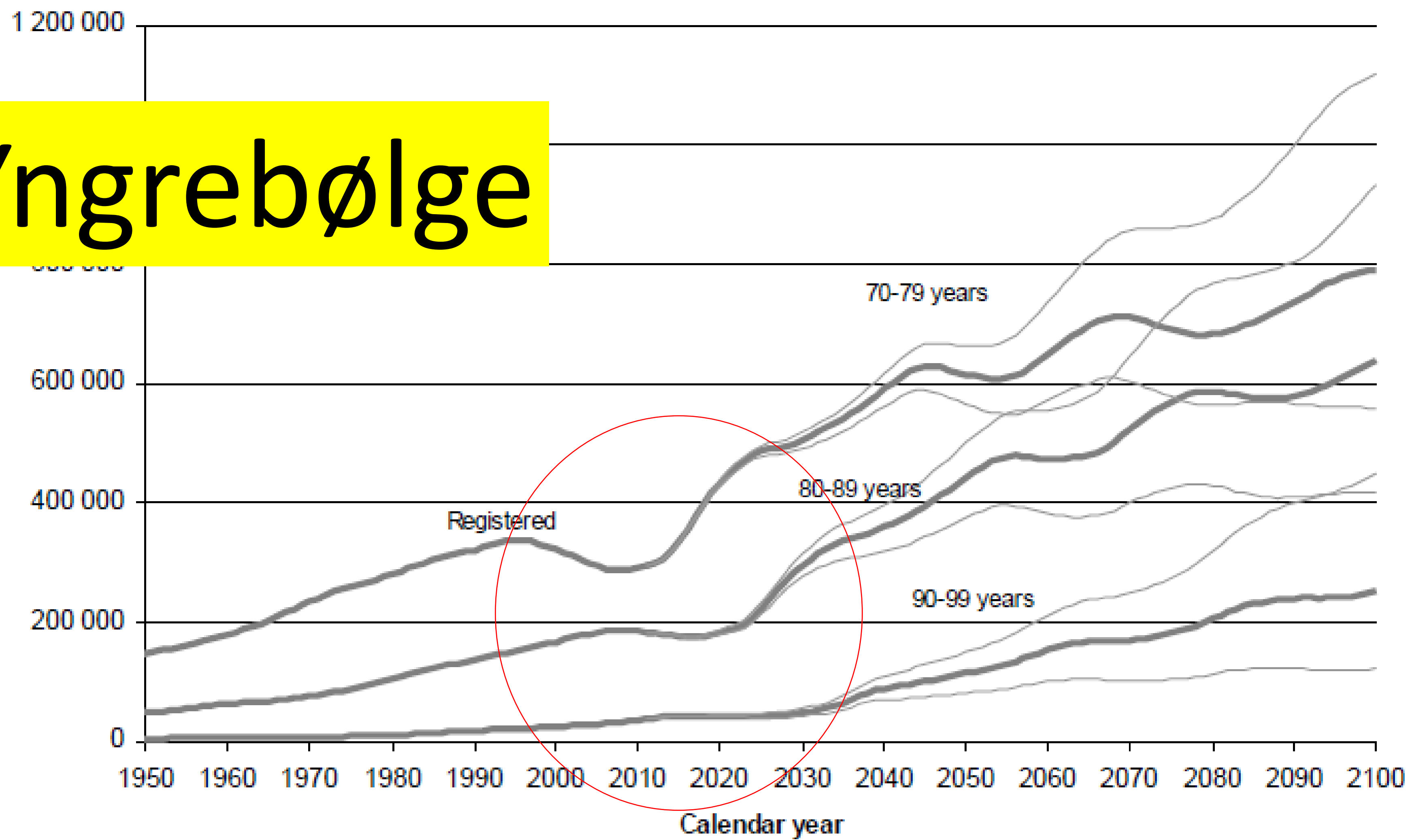

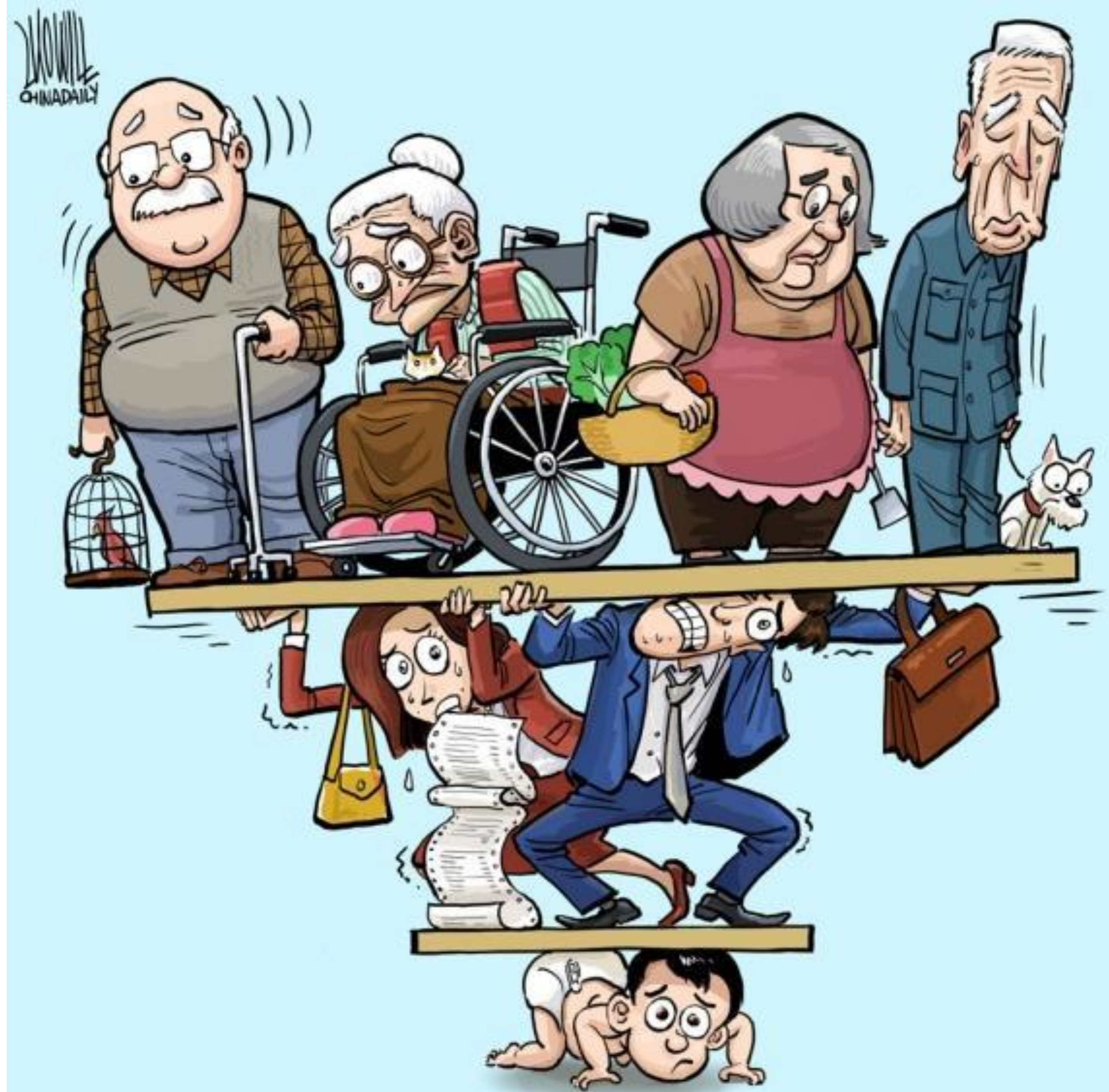
Figure 4. Number of elderly persons in 10-year age groups, 1950-2100. Source: Population projections 2011-2100: Medium, high and low variant (37).

Forventet levealder 2020

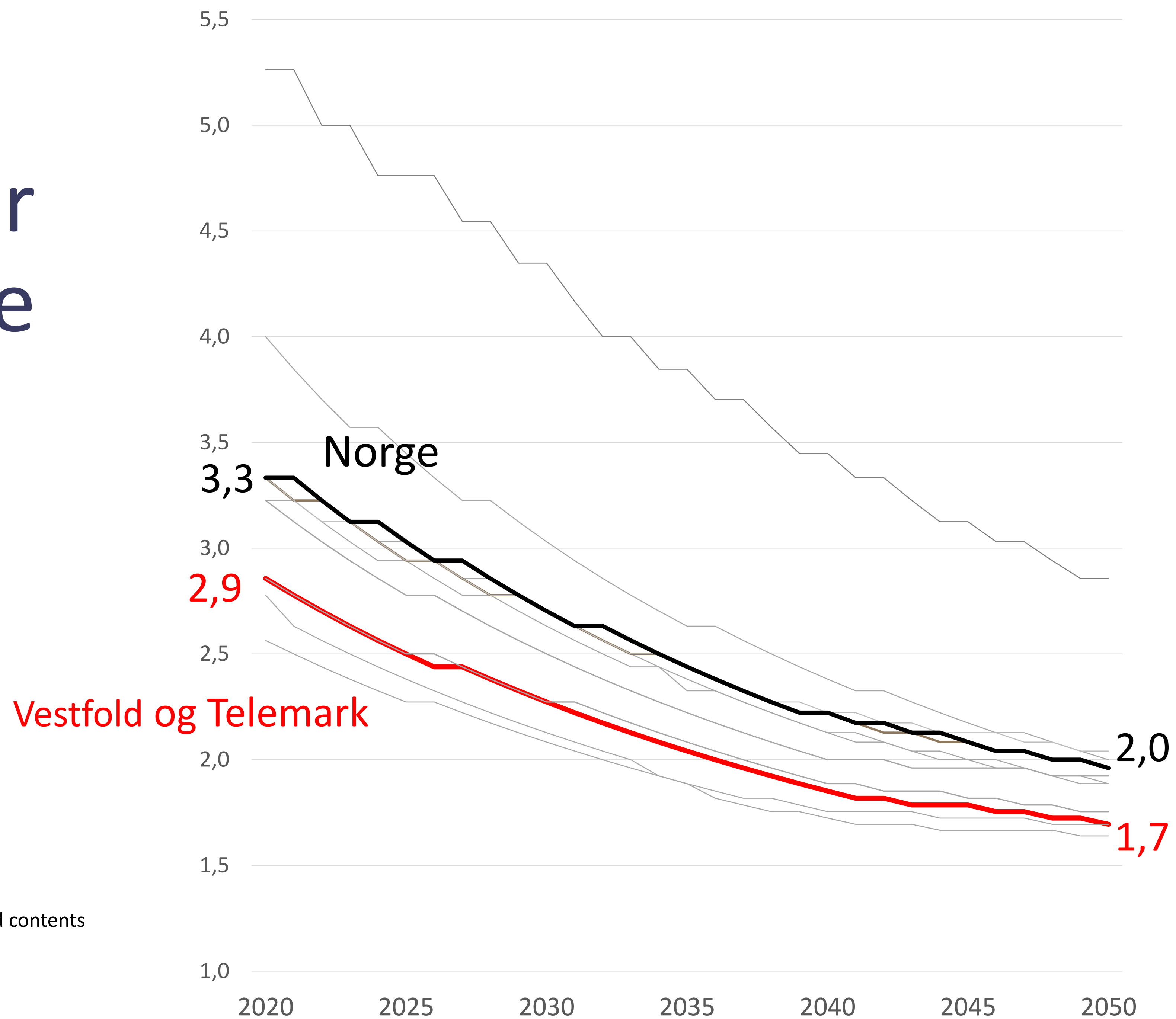
Kvinner	84.9
----------------	-------------

Menn	81.5
-------------	-------------

Forsørgerbyrde

Antall i arbeidsfør alder versus eldre (20-64 per 65+)

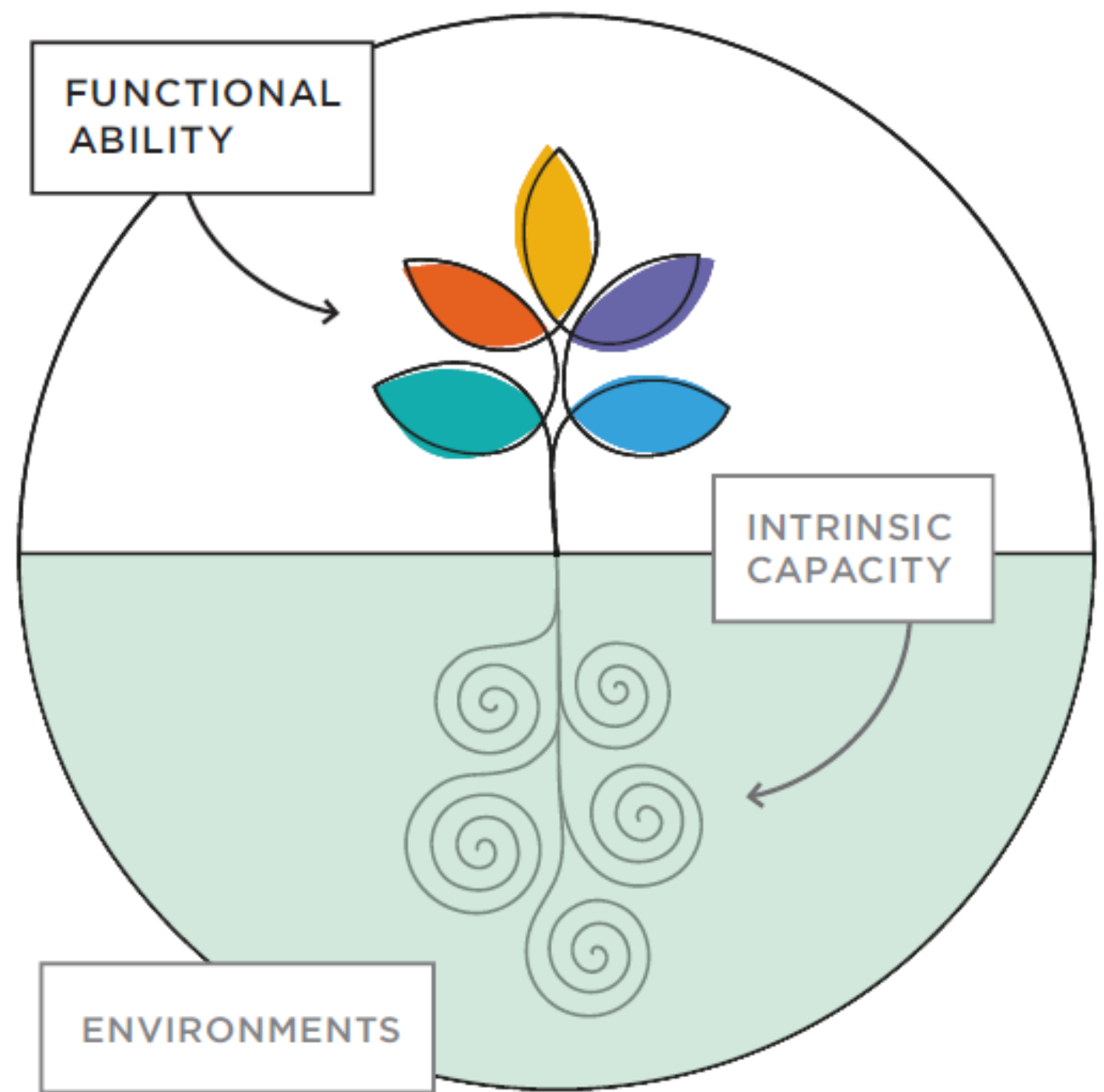

SSB statistikkbanken

Table 12981: Projected dependency ratios, by region, alternative, year and contents

Er vi sprekere?

DECADE OF HEALTHY AGEING BASELINE REPORT

Intervjustudie om de allra äldstas levnadsvillkor

Äldre har fått fler hälsoproblem, men klarar vardagen bättre

STEFAN FORS, fil dr, postdoktor
stefan.fors@ki.se

CARIN LENNARTSSON, fil dr, docent

NEDA AGAHI, med dr, postdoktor

MARTI G PARKER, med dr, professor

MATS THORSLUND, fil dr, professor; samtliga Aging Research Center, Karolinska institutet och Stockholms universitet

De äldre utgör en allt större del av befolkningen, både i termer av absolut antal och i andel av den totala befolkningen. Vi lever allt längre och mortaliteten minskar även bland äldre [1, 2].

En central fråga är om de allra äldsta blivit friskare eller sjukare i takt med att medelåldern ökat. De sammanställningar som gjorts av forskningen på området visar motstridiga resultat, till stor del beroende på vilken tidsperiod som

■ FAKTA 1. Hälsoindikatorer

Global självskattad hälsa baserades på frågan »Hur skulle Du bedöma ditt allmänna hälsotillstånd? Bra, Dåligt eller Något däremellan?« Svartalternativen »Dåligt« och »Något däremellan« har klassificerats som självskattad ohälsa. Frågan ställdes endast vid direkta intervjuer.

Värk. Respondenterna svarade på om de, under föregående tolv månader, haft besvär med smärtor i skuldror eller axlar,

ADL-förmåga. De respondenter som rapporterade att de hade problem med en eller flera av följande aktiviteter bedömdes ha nedsatt ADL-förmåga: ta sig i och ur sin säng, klä på och av sig, gå på toaletten själv, äta själv samt tvätta håret själv.

Nedsatt fysisk funktionsförmåga mättes med ett index bestående av en rad fysiska test. Respondenterna ombads 1) plocka upp en penna från

Physical and cognitive function at age 90 years: a comparison of cohorts 10 years apart

Kaare Christensen, Mikael Thinggaard, Anna Oksuzyan, Troels Støer

Summary

Background A rapidly increasing proportion of people are entering very old age. Concern is widespread that the basis for this is declining health. To investigate this issue, we compared two cohorts of Danish nonagenarians, born 10 years apart.

Methods People in the first cohort were born in 1905 and assessed at age 90 years (n = 1000). People in the second cohort were born in 1915 and assessed at age 95 years (n = 1000). Both cohorts were assessed by surveys and physical examinations. Both cohorts had almost identical response rates (63%). Cognitive function was assessed by a battery of tests.

http://nyhederne.tv2.dk/samfund/2014-04-29-flere-og-flere-friske-oldinge

Flere og flere friske oldinge - S... Flere og

Der bliver flere og flere friske ældre. Foto: TV 2

Flere og flere friske oldinge

Christian Barfoed - 29. april 2014, 00:29

Der bliver flere og flere mennesker over 100 år i verden i disse år, og ifølge Politiken vil Danmark også få flere friske oldinge, som runder 100 år.

- Vi ser en dramatisk stigning i antallet af 90+ og 100+, siger Kaare Christensen, leder af Dansk Center for Aldringsforskning ved Syddansk Universitet (SDU) til Politiken. I Japan er gennemsnitslevetiden således steget cirka 30 år siden 1947.

RÖGLE BK · SKELLEFTEÅ AIK

RESEARCH

Improved Cognitive Function in the Tromsø Study in Norway From 2001 to 2016

Bente Johnsen, MD, Bjørn Heine Strand, PhD, Ieva Martinaityte, MD, PhD, Ellisiv B. Mathiesen, MD, PhD, and Henrik Schirmer, MD, PhD

Correspondence
Dr. Johnsen
bente.johnsen@unn.no

Neurology: Clinical Practice Month 2021 vol. 00 no. 00 1-11 doi:10.1212/CPJ.0000000000001115

Abstract

Objective

Physical capacity and cardiovascular risk profiles seem to be improving in the population. Cognition has been improving due to a birth cohort effect, but evidence is conflicting on whether this improvement remains in the latest decades and what is causing the changes in our population older than 60 years. We aimed to investigate birth cohort differences in cognition.

Methods

The study comprised 9,514 participants from the Tromsø Study, an ongoing longitudinal cohort study. Participants were aged 60–87 years, born between 1914 and 1956. They did 4 cognitive tests in 3 waves during 2001–2016. Linear regression was applied and adjusted for age, education, blood pressure, smoking, hypercholesterolemia, stroke, heart attack, depression, diabetes, physical activity, alcohol use, BMI, and height.

Results

Cognitive test scores were better in later-born birth cohorts for all age groups, and in both sexes, compared with earlier-born cohorts. Increased education, physical activity, alcohol intake, decreasing smoking prevalence, and increasing height were associated with one-third of this improvement across birth cohorts in women and one-half of the improvement in men.

Older people have become younger: physical and cognitive function have improved meaningfully in 30 years

Older people have become younger: Physical and cognitive function have improved meaningfully in 30 years

Ability of older people is nowadays better when it is compared to that of the age three decades ago. This was observed in a study conducted at the Department of Health Sciences at the University of Jyväskylä, Finland. The study compared physical and cognitive performance of people nowadays between the ages of 60 and 80 years with that of the same-aged people in the 1990s.

“Performance-based measurements describe how older people manage in their daily life, and at the same time, the measurements reflect one’s functional age,” says the principal investigator of the study, Professor **Taina Rantanen**.

Among men and women between the ages of 75 and 80, muscle strength, walking speed, reaction speed, verbal fluency, reasoning and working memory are nowadays significantly better than they were in people at the same age born earlier. In lung function tests,

PUBLISERT

Er det s...
dagen av drypp fra medier, på arbeidsplassen og ellers, gjør hjernen sterkere?

Trends and variation in mild disability and functional limitations among older adults in Norway, 1986–2008

Joakim O. Moe · Terje P. Hagen

Published online: 20 February 2011
© The Author(s) 2011. This article is published with open access at Springerlink.com

Abstract An increase in the number of older adults may raise the demand for health and care services, whereas decreasing prevalence of disability and functional limitations among them might counteract this demographic effect. However, the trends in health are inconsistent between studies and countries. In this article, we estimated the trends in mild disability and functional limitations among older Norwegians and analyzed whether they differ between socio-demographic groups. Data were obtained from repeated cross-sectional surveys conducted in 1987, 1991, 1995, 2002, 2005, and 2008, in total 4,036 non-institutionalized persons aged 67 years or older. We analyzed trends using multivariate logistic regression. On average, the age-adjusted trend in functional limitations was -3.3% per year, and in disability 3.4% per year. The risk for functional limitations or disability was elevated for women compared to men, for married compared to non-married, and was inversely associated with educational level. The trends were significantly weaker with increasing age for disabilities, whereas none of the trends differed significantly between subgroups of sexes, educational level or marital status. Both functional limitations free and disability-free life expectancy appeared to have increased more than total life expectancy at age 67 during this period. The analysis suggests downward trends in the prevalence of mild disability and functional limitations among older Norwegians between 1987 and 2008 and a compression of

lifetime in such health states. The reduced numbers of older people with disability and functional limitations may have restrained the demand for health and care services caused by the increase in the number of older adults.

Keywords Health trends · Functional limitations · Disability · Aged · Socio-economic inequalities · IADL · Health expectancy

Introduction

Life expectancy increased substantially during the past century in Norway, as in most other industrialized countries (Oeppen and Vaupel 2002). Improvements in infant and childhood survival contributed most to this increase. After the 1950s, however, the most important factor contributing to the increased life expectancy has been decreasing old age mortality (Christensen et al. 2009). Prolonged life expectancy may be accompanied by expansion (Gruenberg 1977) or compression (Fries 1980) of morbidity and disability at the end of life (Robine and Michel 2004). Decreasing mortality might also be accompanied by less impact and risk of complications of established diseases (Manton 1982). These potential consequences are important for individuals as well as for society and the welfare state. Disability increases the risk of complications of diseases and is associated with greater consumption of health and care services as well as increased mortality (Ostir et al. 1999).

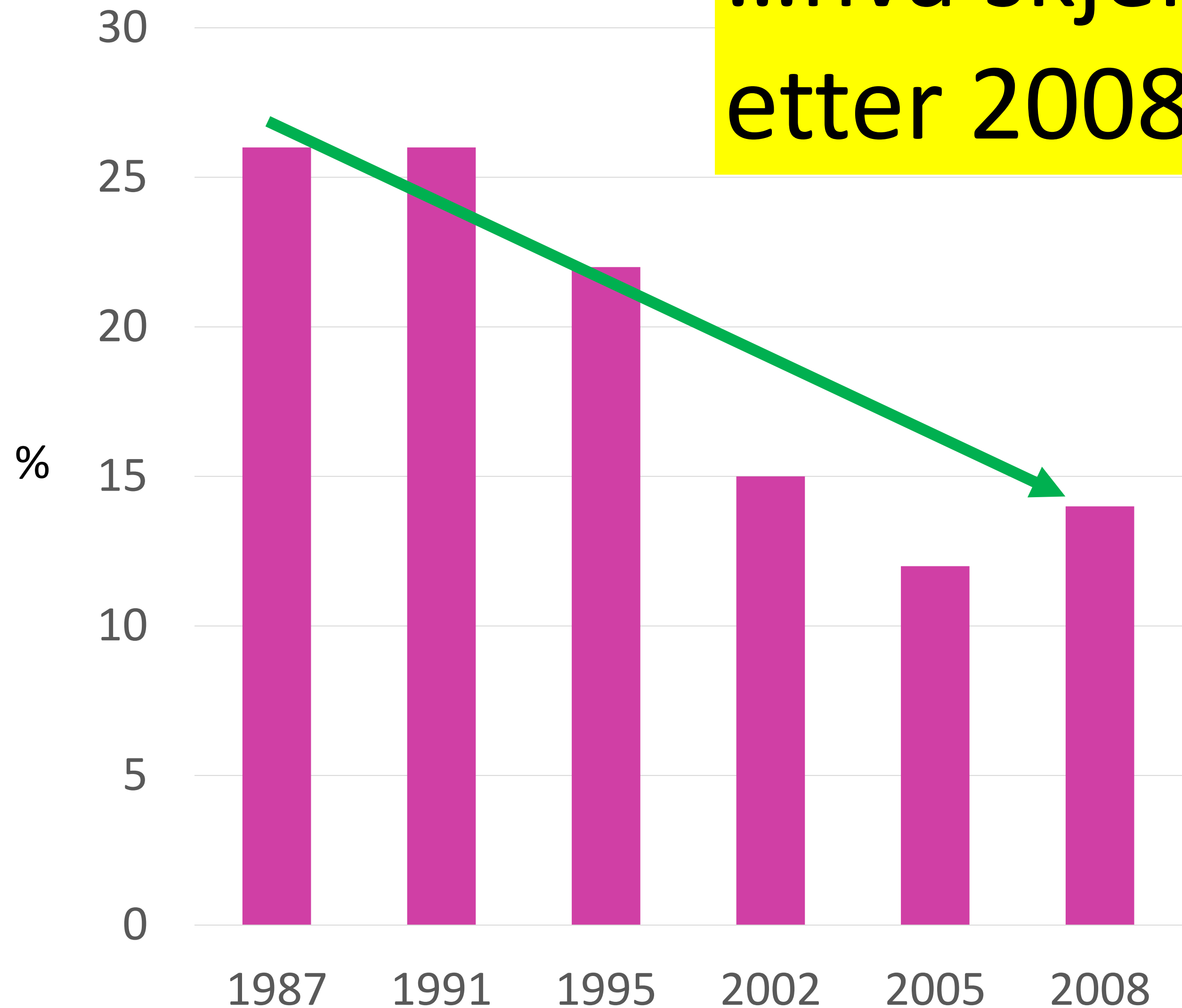
The combination of low fertility and increasing life expectancy leads to an ageing society (Robine and Michel 2004) and has highlighted the need to address the issues relating to health and disability among older adults for decades. Several studies suggest that the proportion of

Communicated by Dorly J. H. Deeg.

J. O. Moe (✉) · T. P. Hagen
Department of Health Management and Health Economics,
Institute of Health and Society, University of Oslo, Blindern,
P.O. Box 1089, 0317 Oslo, Norway
e-mail: j.o.moe@medisin.uio.no

Problems leaving the house %

...hva skjer etter 2008?

Trenger du hjelp av andre til å utføre disse aktivitetene?

pADL

- Bevege seg rundt
- Toalett
- Vaske seg
- Dusje, bade
- Kle seg
- Legge seg, stå opp
- Spise

iADL

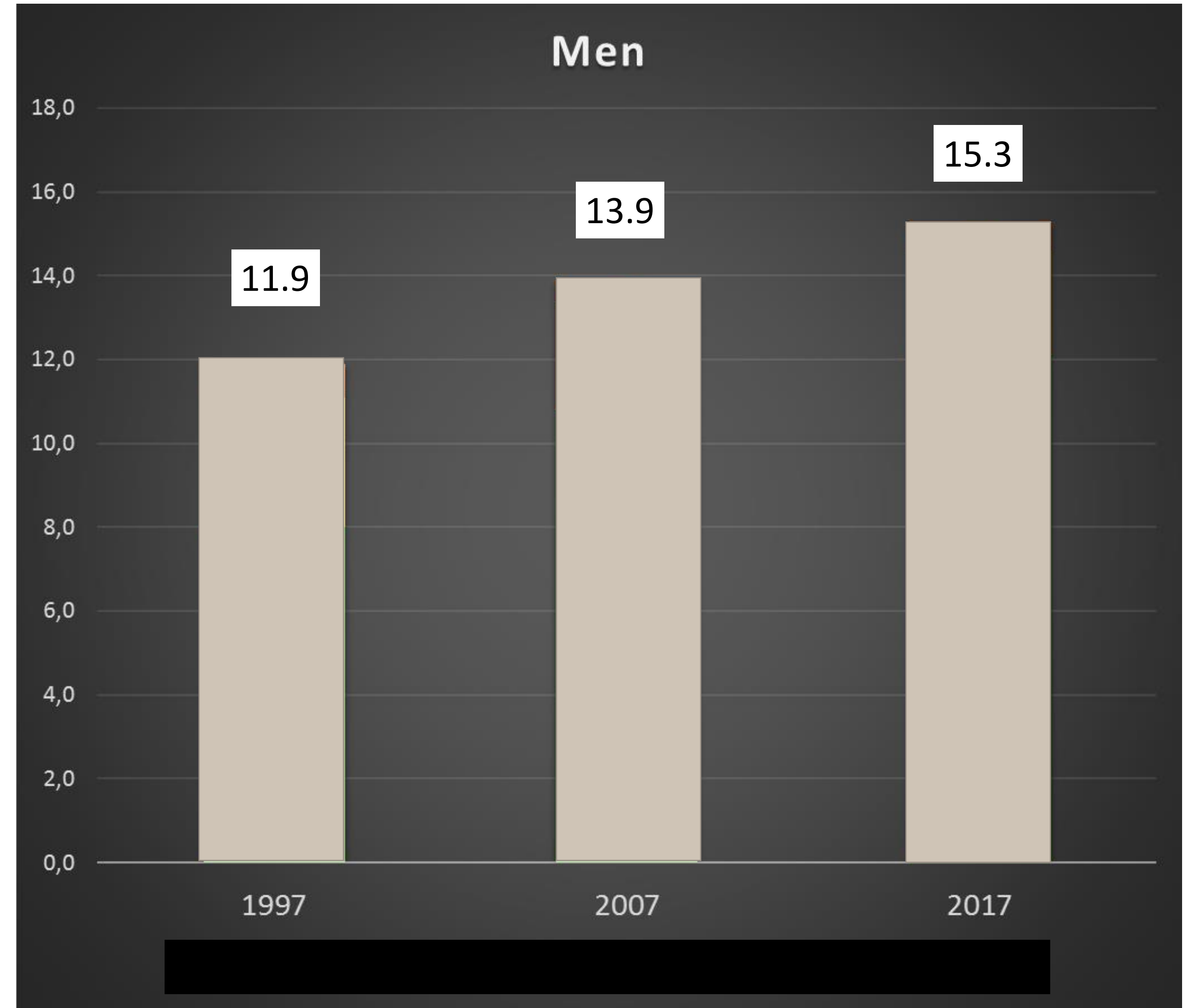
- Lett husarbeid
- Tungt husarbeid
- Regninger
- Ta medisiner
- Forlate boligen
- Handle
- Ta bussen

**Stort hjelpebehov
(daglig/24t)**

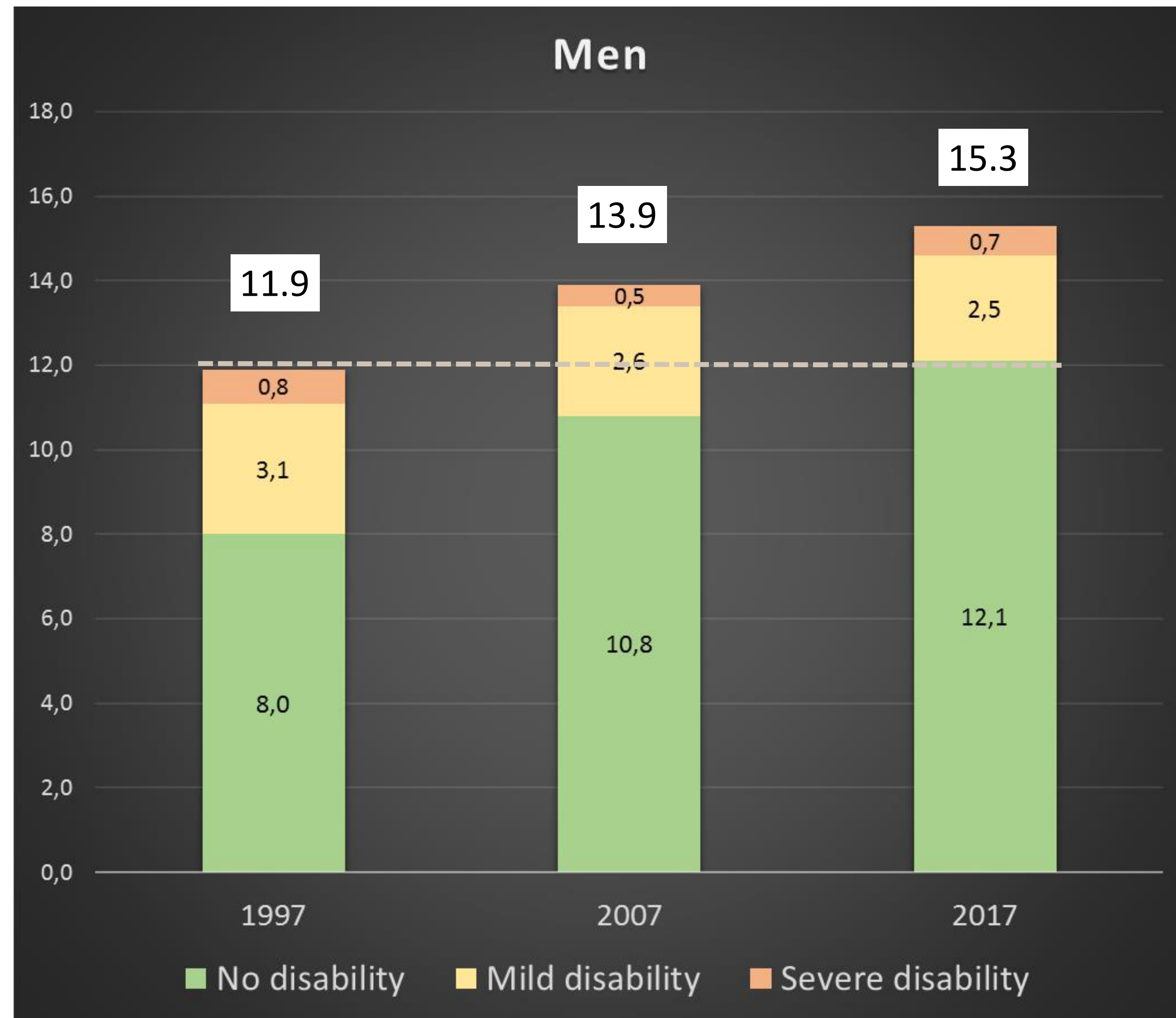
**Middels hjelpebehov
(<daglig/daglig)**

**Uten
hjelpebehov**

Forventet gjenstående levealder ved 70

Funksjonsfriske leveår ved 70

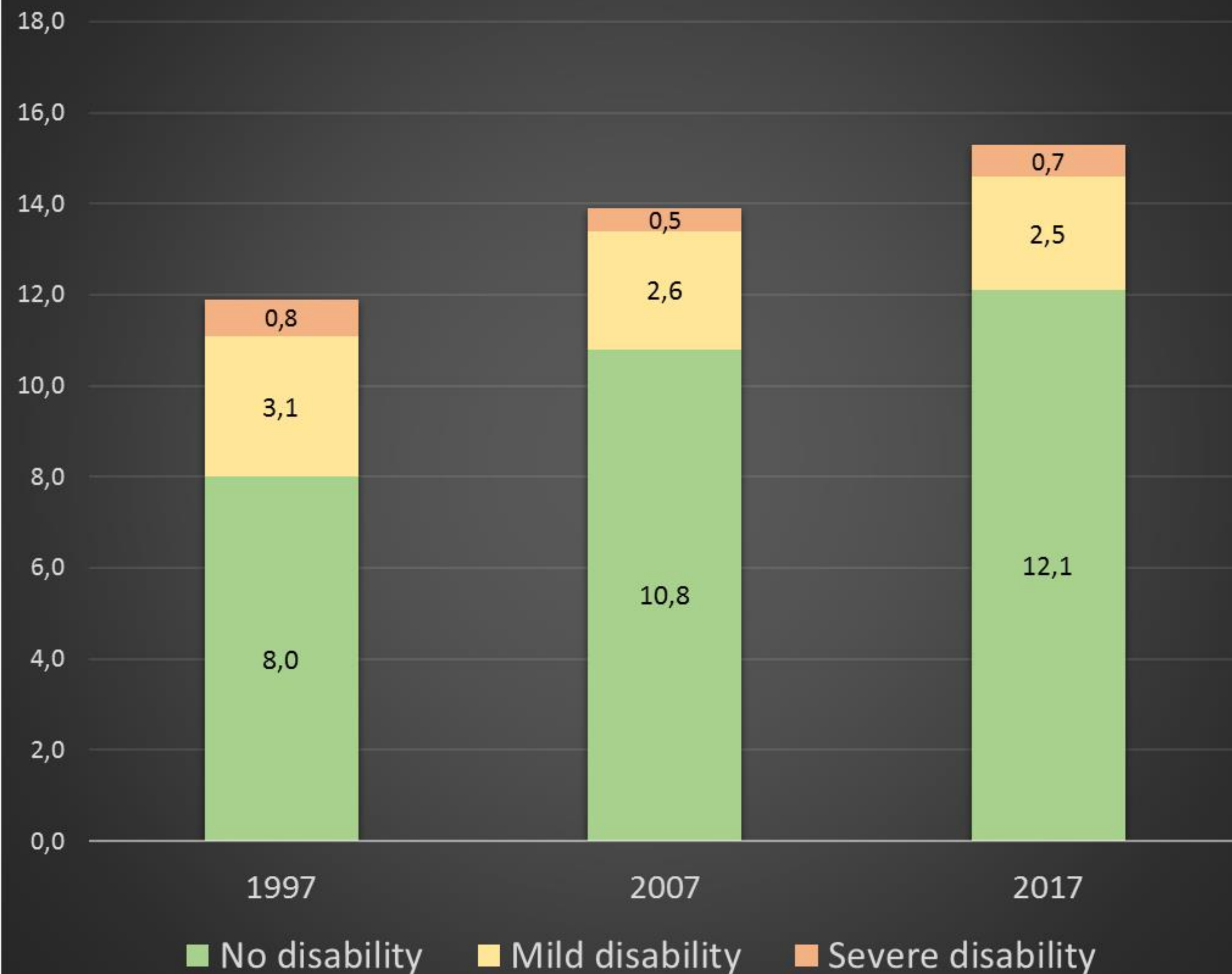

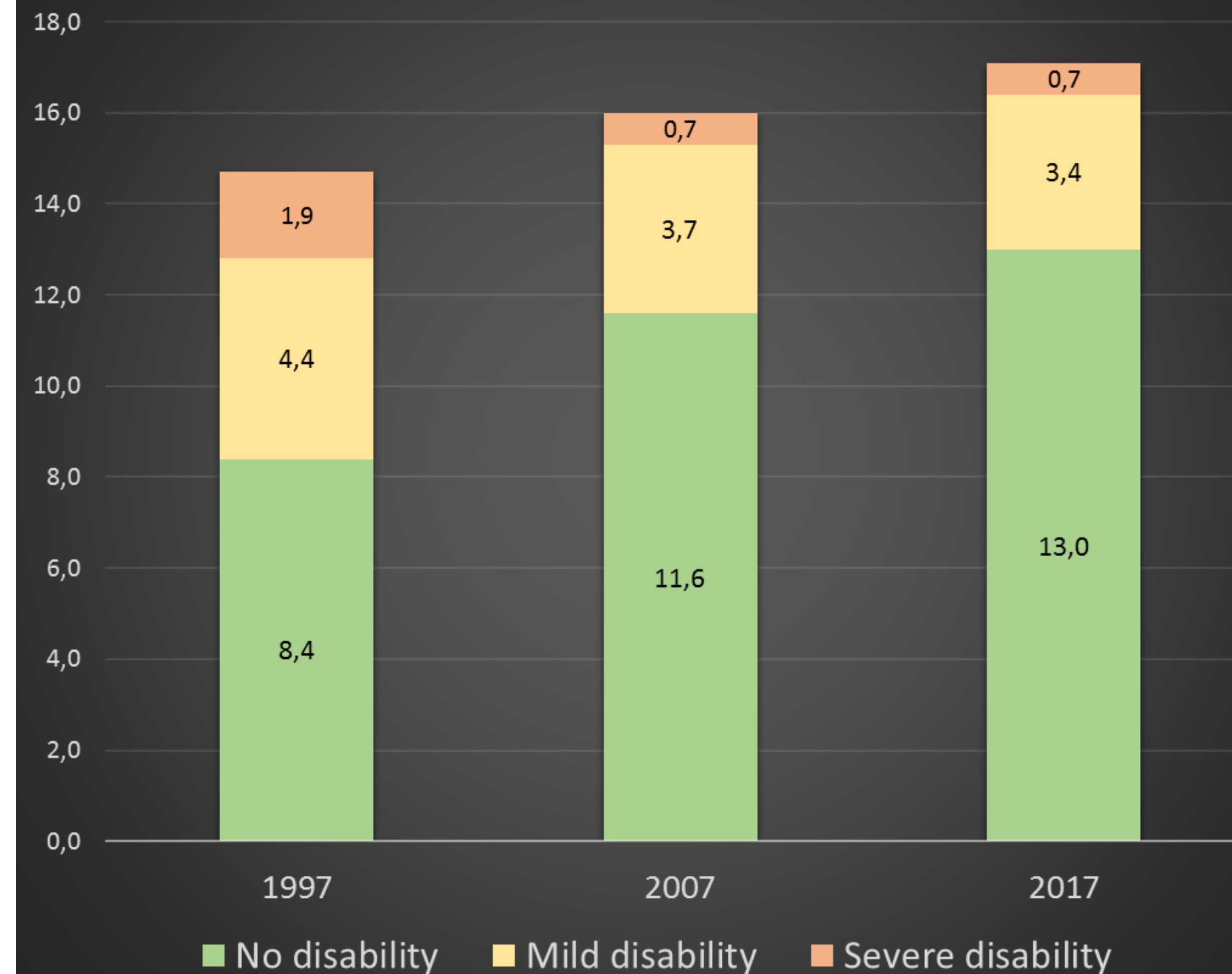
Funksjonsfriske leveår ved 70

Men

Women

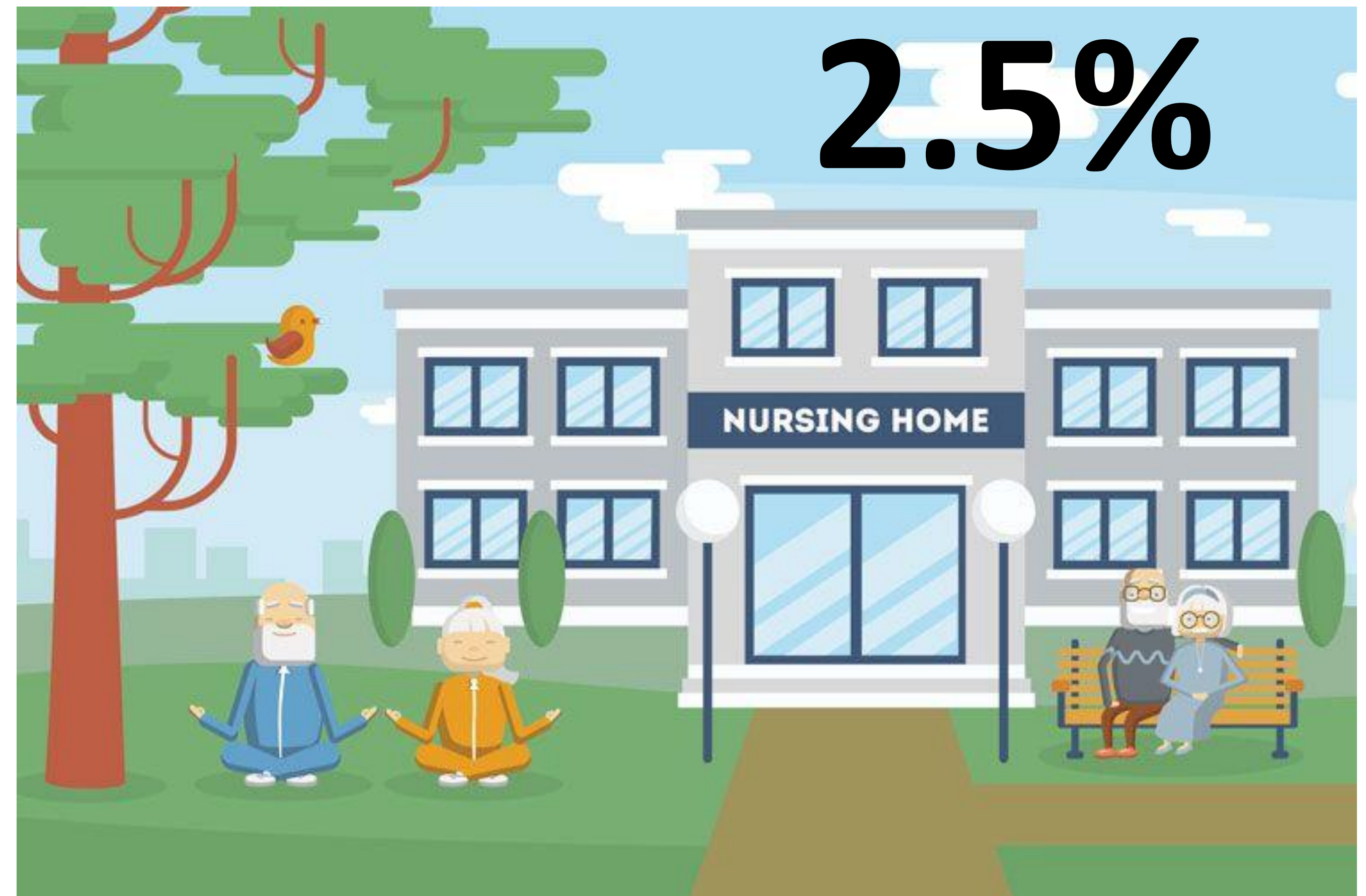

Hva hvis vi inkluderer hjemmesittere og de som bor på institusjon?

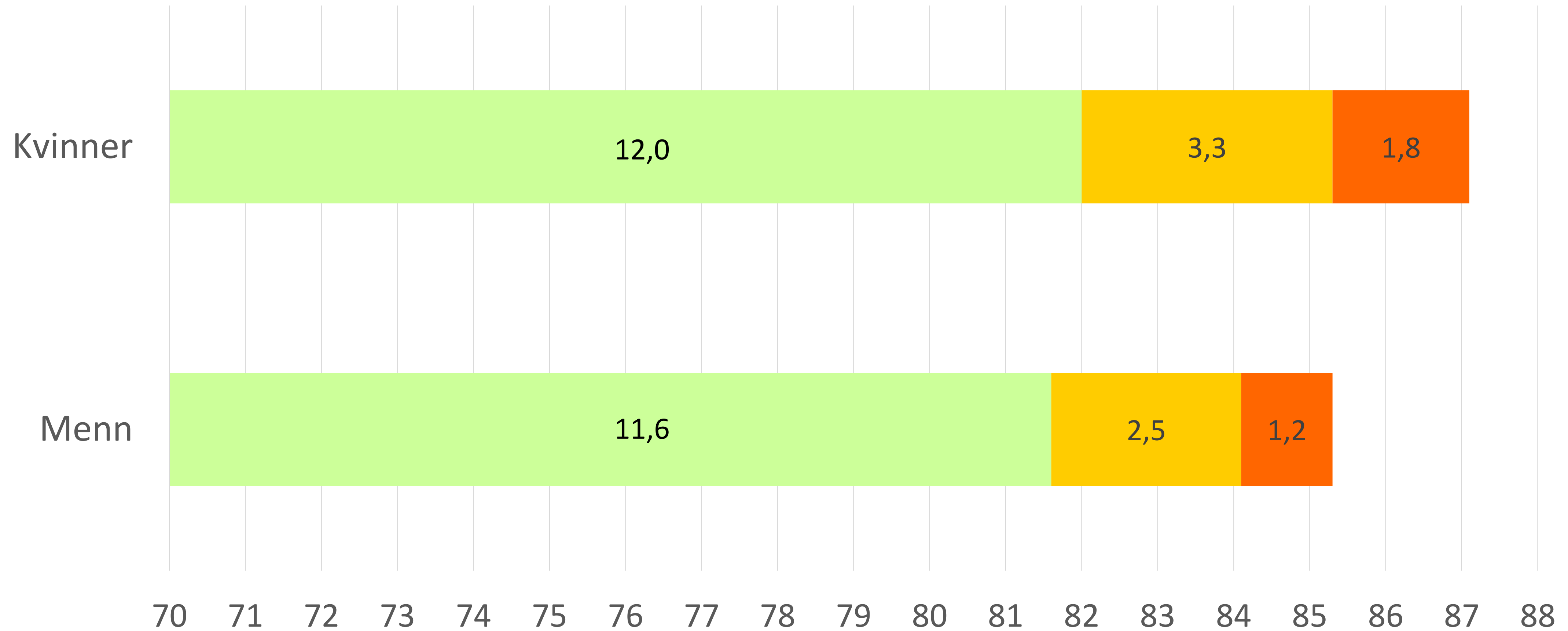
4.6%

2.5%

Funksjonsfriske leveår ved 70 i Norge 2017*

■ Funksjonsfrisk ■ Litt hjelpebehov ■ Betydelig hjelpebehov

Hvorfor er eldre blitt sprekere?

1. Bedre forebygging og behandling av sykdommer
2. Bedre levekår gjennom hele livet
3. Høyere utdanning
4. Sunnere livsstil med mindre røyking

Aftenposten
Torsdag 27. mai 2021

Nyheter 33

Gode nyheter fra FHI om alderdom og helse

Viten

Bjørn Heine Strand,
seniorforsker, Folkehelseinstituttet

Erik R. Sund,
forsker, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Laila Arnesdatter Hopstock,
forsker, UiT Norges arktiske universitet

Siri H. Storeng,
forsker, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Vegard Skirbekk,
seniorforsker, Folkehelseinstituttet

Steinar Krokstad,
professor, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Forsinker vi aldringen, eller vil enda flere trenge behandling, pleie og omsorg? Nye funn endrer vår forståelse av alderdommen.

FAKTA

Levealder i Norge

Kvinner lever fortsatt lenger enn menn, med en gjennomsnittlig levealder ved fødsel som er sammenlignet med

Men hva vet vi om funksjon i dagliglivet i menlignet med tidlige Norske eldre hører enn før. Resultater fra FHI bedring i funksjon menlignet med eldre. Men vi har bevist viktningen i Norge

Friske leveår Dette belyser de siste leveårene, sier instituttet, universitetet

Sammen har vi gjennomført undersøkelsen i Trøndelag og beregnet selvhjulpne leveår blant boende eldre. Mer enn 24.000 deltagere spurte om behov for hjelp til daglige aktiviteter som å spise, gjøre husarbeid, ha

Seniorene holder seg sterke og selvhjulpne lenger

fhi.no/nyheter/2021/seniorene-holder-seg-sterke-og-selvhelpne-lenger/

FHI Folkehelseinstituttet

Søk i nettsidene til FHI

Innhold A til Å Kontakt oss English website

Forside > Nyheter > 2021 > Seniorene holder seg sterke og selvhjulpne lenger

FORSKNINGSFUNN

Seniorene holder seg sterke og selvhjulpne lenger

Publisert 27.05.2021

Eldre fungerer godt i dagliglivet, og er uavhengige ved stadig høyere alder. Såkalte funksjonsfriske leveår etter 70-årsalder har økt med flere år i løpet av de siste to tiårene både for kvinner og menn, viser resultater i en ny studie fra FHI.

Illustrasjonsbilde: Colourbox.com

Del/tips Skriv ut

Funksjonsfriske leveår har økt med 4,1 år for menn, og 4,6 år for kvinner mellom 1995 og 2017.

Funnene tyder på at økende levealder de siste to tiårene følges av flere funksjonsfriske år, og at antall år med funksjonsbegrensninger blir redusert. Dette er gode nyheter, sier seniorforsker Bjørn Heine Strand ved Folkehelseinstituttet.

Funksjonsnivå handler om evnen til å utføre grunnleggende og mer avanserte praktiske dagligdags gjøremål uten behov for assistanse fra andre. Det kan handle om alt fra å vaske klær, lage mat, betale regninger, til å komme seg ut, og til å gjøre innkjøp. I den nye studien har forskerne ønsket å undersøke hvordan funksjonsnivået hos eldre over 70 år har endret seg over tid.

Fram til nå har vi hatt lite kunnskap om trender i funksjonsfriske leveår hos eldre i Norge. Dette er relevant for fremtidig planlegging av helsevesenet, pensjonsalder og fordeling av ressurser i samfunnet, sier Bjørn Heine Strand.

Hovedfunn i studien

Hovedfunnene fra studien viser at i 1995 kunne en 70-årig mann forvente å leve 11,9 år til. Av disse 11,9 gjestående leveårene var han selvhjulpne i 8,0 av årene, og hadde

Check for updates

Scandinavian Journal of Public Health, 1–10

ORIGINAL ARTICLE

Trends in Disability-Free Life Expectancy (DFLE) from 1995 to 2017 in the older Norwegian population by sex and education: The HUNT Study

SIRI H. STORENG^{1,2}, SIMON ØVERLAND^{3,4}, VEGARD SKIRBEKK ERSTATT^{1,2,3,5}, LAILA ARNESDATTER HOPSTOCK⁶, ERIK R. SUND^{7,8,9}, STEINAR KROKSTAD^{7,9} & BJØRN H. STRAND^{2,3,10}

¹Department of Public Health and Nursing, Faculty of Medicine and Health Sciences, NTNU – Norwegian University of Science and Technology, Norway, ²Department of Chronic Diseases and Ageing, Norwegian Institute of Public Health, Oslo, Norway, ³Department of Disease Burden, Norwegian Institute of Public Health, Norway, ⁴Department of Psychosocial Science, Faculty of Psychology, University of Bergen, Norway, ⁵Department of Geriatric Medicine, Oslo University Hospital, Oslo, Norway, ⁶Department of Community Medicine, Faculty of Health Sciences, UiT The Arctic University of Norway, Norway, ⁷Department of Research Centre, Department of Public Health and Nursing, Faculty of Medicine and Health Sciences, Norwegian Institute of Public Health, Norway, ⁸Faculty of Nursing and Health Sciences, Nord University, Norway, ⁹Nord-Trøndelag Hospital, Norway, ¹⁰Norwegian National Advisory Unit on Ageing and Health, Oslo, Norway

Understanding whether increasing Life Expectancy (LE) translates to improved health and function among older adults, but results are inconclusive. We aimed to estimate trends in Disability-Free Life Expectancy (DFLE) in the Norwegian population by sex and education from 1995 to 2017. **Method:** National life table data were combined with functional data on functional ability for 70+ year-olds from the population-based Trøndelag Health Surveys 2-4 (2006–2008 and 2017–2019) (n=24,733). Self-reported functional ability was assessed on a graded scale by a set of Instrumental Activities of Daily Living (IADL) such as paying bills, going out or shopping (mild disability) and Severe-Disability LE at age 70 were estimated by the Sullivan method. **Results:** From 1995 to 2017 DFLE increased from 8.4 to 13.0 years in women, and from 8.0 to 12.1 years in men. DFLE increased in the basic and middle educational groups, but more so in the high educational group among men. Educational inequalities in years spent with mild disability, however, remained low. **Conclusions:** From the mid-1990s and over the past three decades both LE and DFLE increased in the older Norwegian population, for both men and women, and across basic educational levels. Educational inequalities in DFLE increased, especially in men, but years spent with mild disability were similar across the three decades.

Disability-Free Life Expectancy, Activities of Daily Living, Life Expectancy, aged, Norway, HUNT

Introduction

Life expectancy (LE) and the number of older adults is increasing worldwide [1]. LE is higher in the Nordic countries compared to global estimates, and for long periods after World War 2 Iceland, Sweden and Norway had the highest LE worldwide [2]. In Norway, LE at birth (LE₀) increased from 75 to 81 years in men and 81 to 84 in women from 1995 to 2019 [3]. During the same period, LE at 70 years (LE₇₀) increased by 4 years

Siri H. Storeng, Department of Public Health and Nursing, Faculty of Medicine and Health Sciences, Norwegian University of Science and Technology, Post Box 8905, Håkon Jarls gate 11, N-7491 Trondheim, Norway. E-mail: siri.h.storeng@ntnu.no

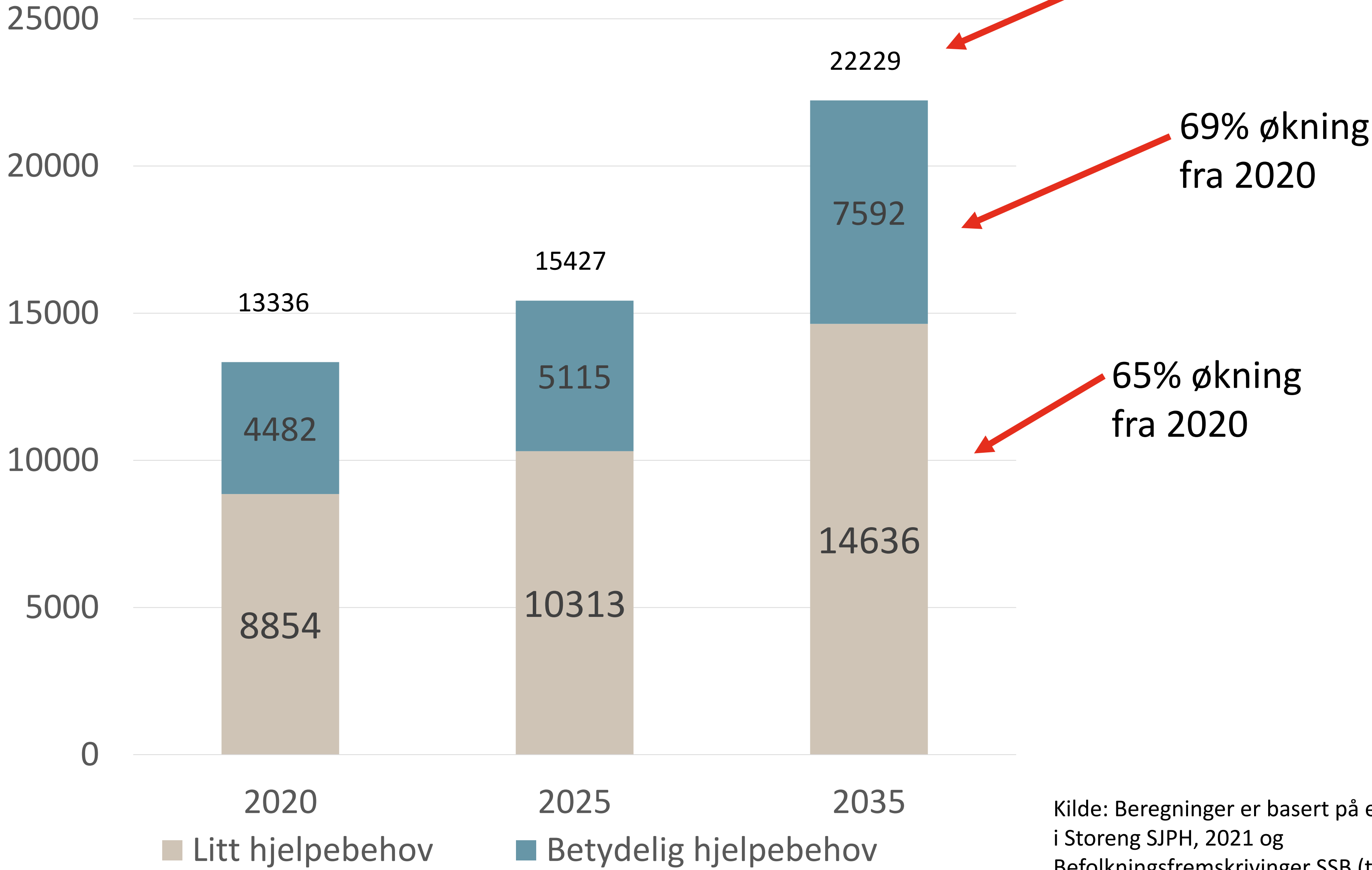
May 2020; revised 21 February 2021; accepted 23 March 2021

1
delimites: sagepub.com/journals-permissions
4034948211011796
sagepub.com/home/jph

Storeng, SJPH, 2021

Hva betyr dette for planleggingen
hjelpenebehovet i Vestfold og
Telemark?

Antall personer med hjelpebehov i Vestfold og Telemark 2020-2035

Kilde: Beregninger er basert på estimater i Storeng SJPH, 2021 og Befolkningsfremskrivinger SSB (tabell 12882)

Hvor mange har demens i Vestfold og Telemark?

Og hva med utviklingen fremover mot år 2030 og 2040?

demenskartet.no

Vestfold og Telemark i år 2020

Innbyggertallet for Vestfold og Telemark i 2020 er 419396.

Befolkningen i Vestfold og Telemark er eldre enn gjennomsnittet i Norge, og har derfor også en høyere andel med demens.

Andelen med demens er 2.15 % i Vestfold og Telemark.

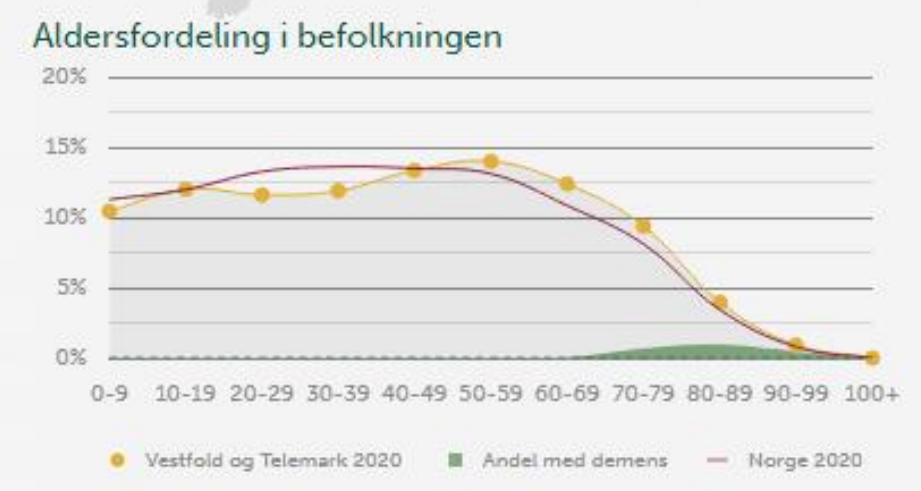
Gjennomsnittet i Norge er 1.88 % i 2020.

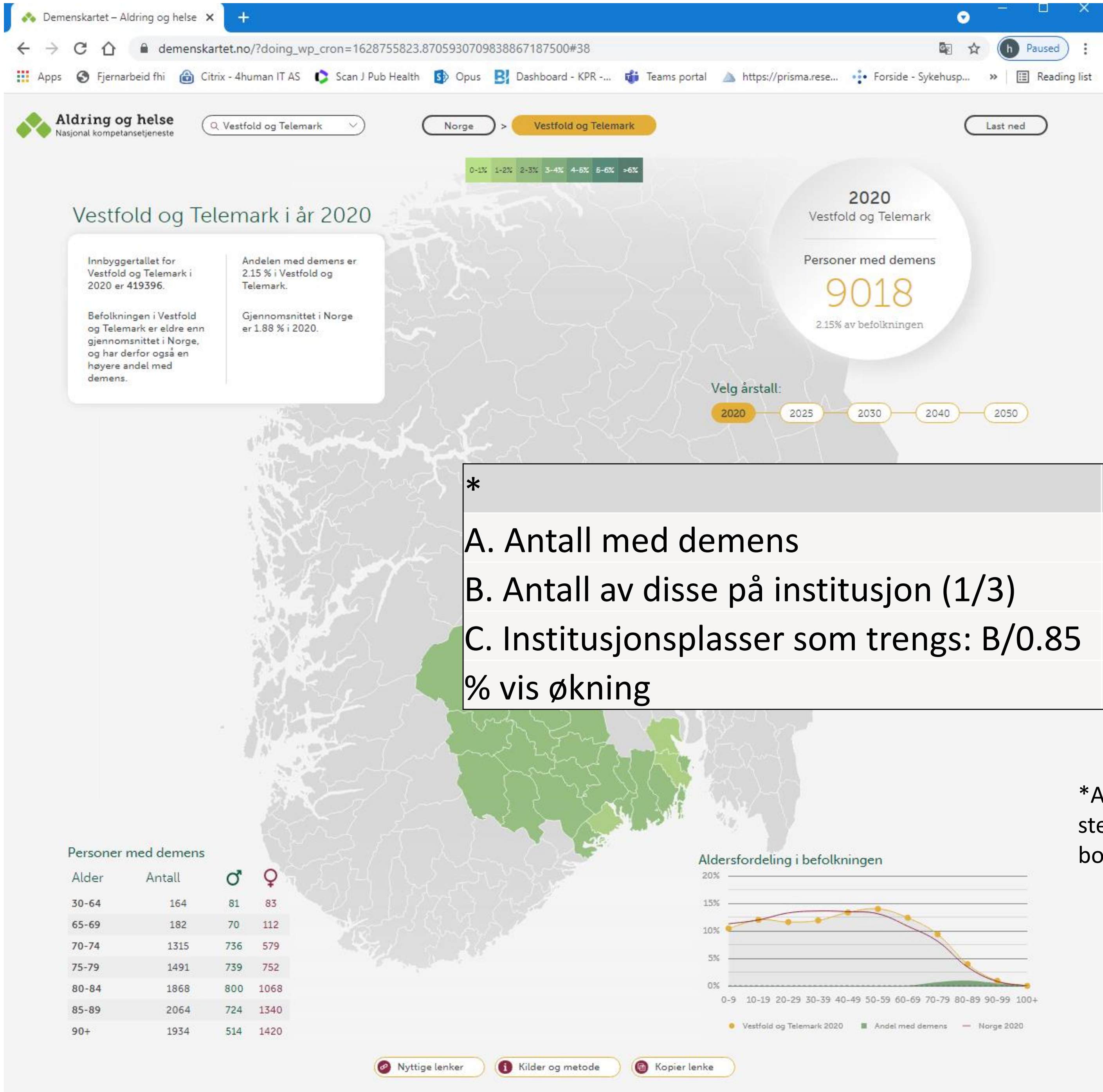

*A. Antall med demens	2020	2025	2030	2040	2050
	9018	10387	12434	16982	20590

Personer med demens

Alder	Antall	♂	♀
30-64	164	81	83
65-69	182	70	112
70-74	1315	736	579
75-79	1491	739	752
80-84	1868	800	1068
85-89	2064	724	1340
90+	1934	514	1420

*A, B og C er basert på antakelser om at 1. antall med demens stemmer med estimatene i demenskartet.no; 2. at 1/3 av alle med demens bor på institusjon; og 3. at andelen av sykehjemsbeboere som har demens er 85%.

Lukk

Helsedirektoratet Kommunalt pasient- og brukerregister - Helse- og omsorgstjenester (IPLOS)

NØKKELTALL SAMMENLIGNING KOMMUNER SAMMENLIGNING BYDELER OSLO

HOVEDTALL

3 530

antall brukere

0,8 %

andel brukere av befolkning

9 885

antall brukere med velferdsteknologi

3 102

antall brukere med omfattende bistandsbehov

FILTERVALG

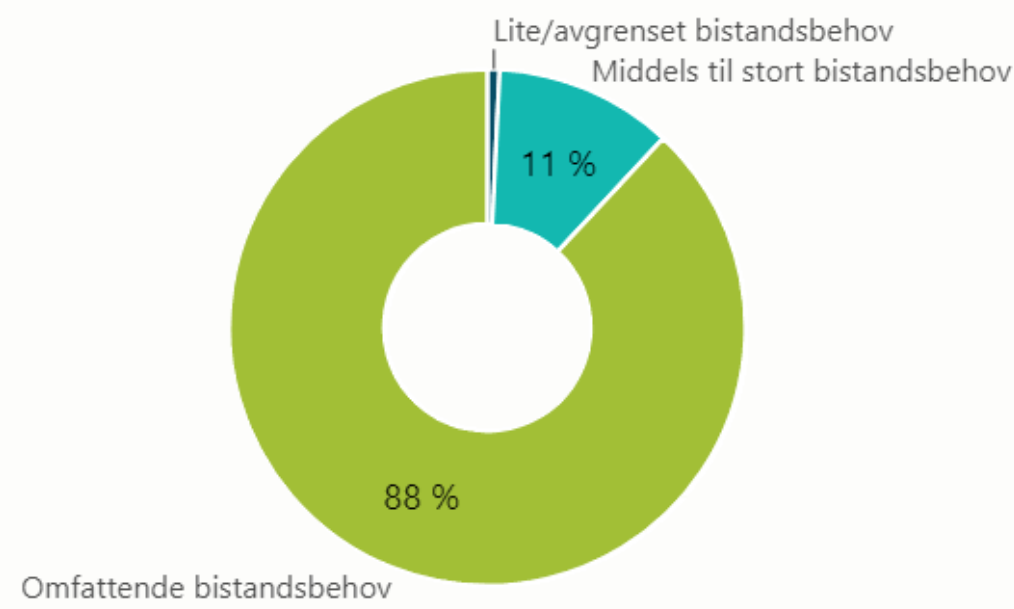
Tjenestetype
Langtidsopphold i institusjon

År
2020

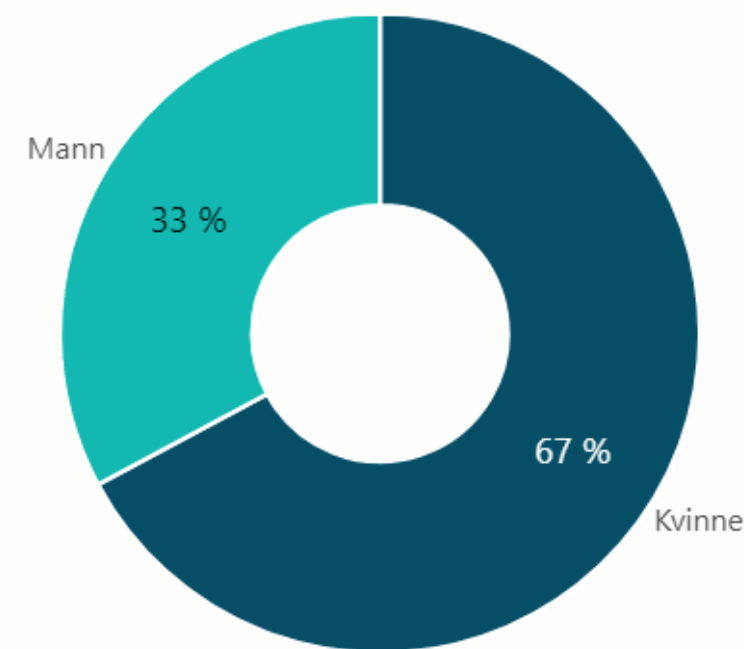
Sted
Vestfold og Telemark

NULLSTILL FILTERVALG

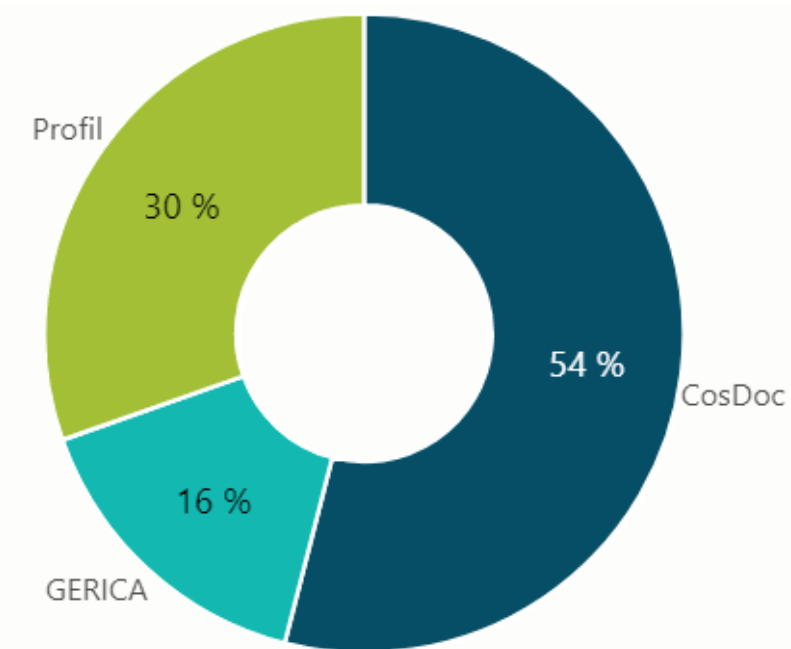
BRUKERE FORDELT I FUNKSJONSNIVÅ (BISTANDSBEHOV)

BRUKERE FORDELT I KJØNN

BRUKERE FORDELT ETTER FAGSYSTEM

Konklusjon

- Gode nyheter for deg og meg: Økningen i levealder siste tiårene er hovedsakelig funksjonsfriske
- År med behov for hjelp er komprimert mot de siste 4-5 leveårene, hvorav 1-2 av disse årene er med betydelige daglige hjelpebehov
- Til tross for disse gode nyhetene vil hjelpebehovet øke betydelig de neste tiårene på grunn av flere eldre og flere med demens

Takk!

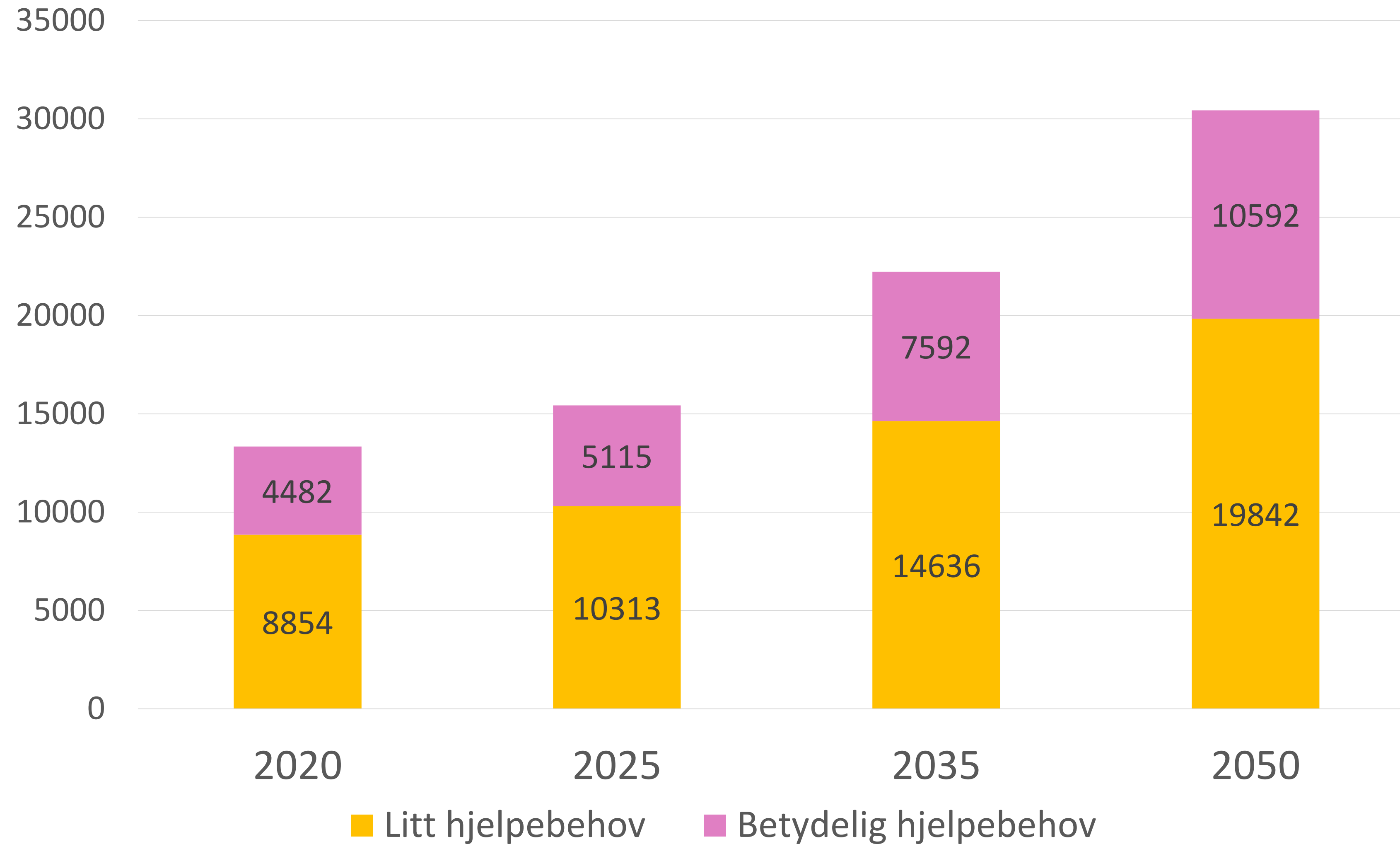
Prosjektgruppen:

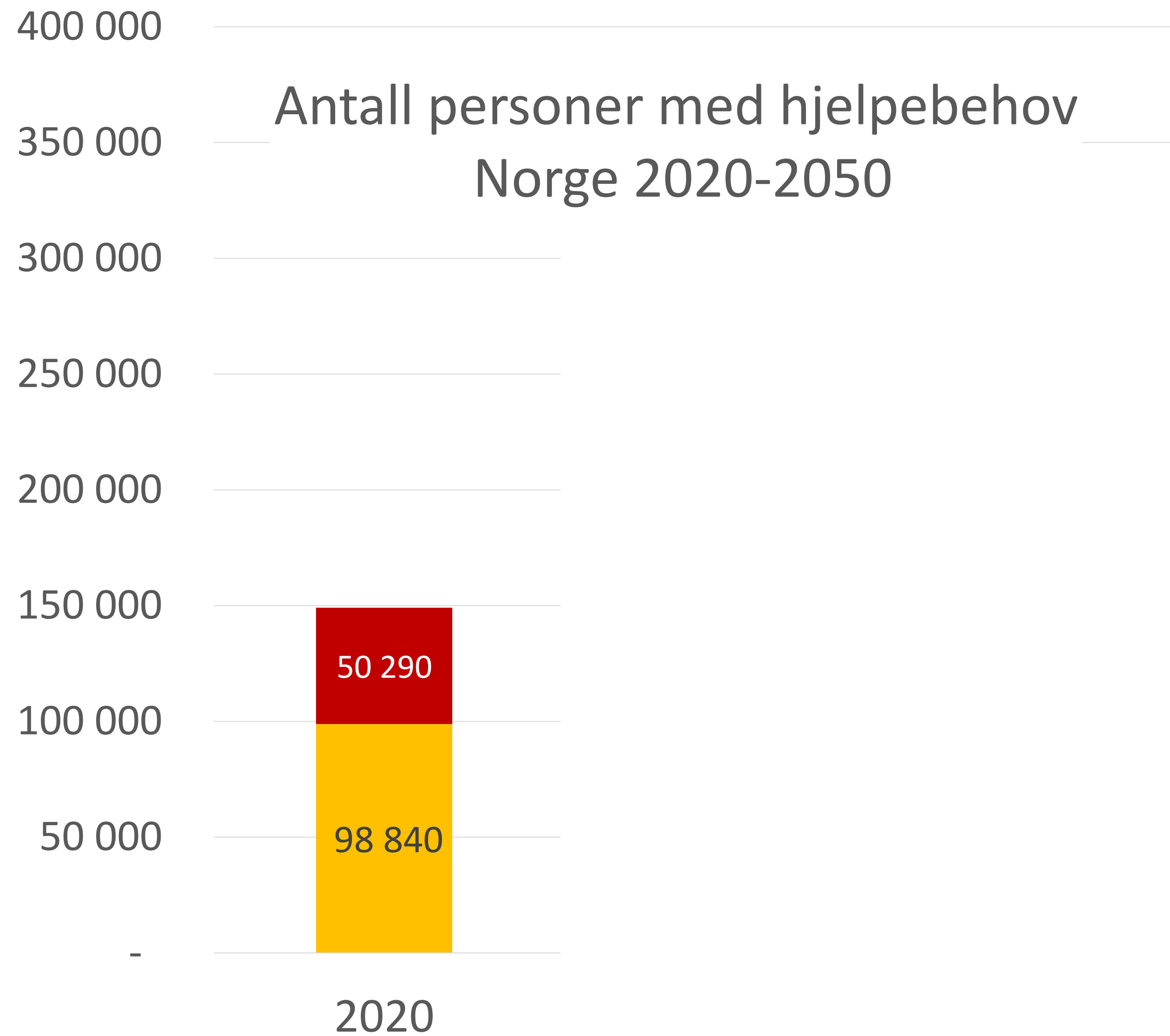
- Siri H Storeng
- Vegard Skirbekk
- Laila Hopstock
- Simon Øverland
- Steinar Krokstad
- Erik Sund

heine@fhi.no

Extra slides

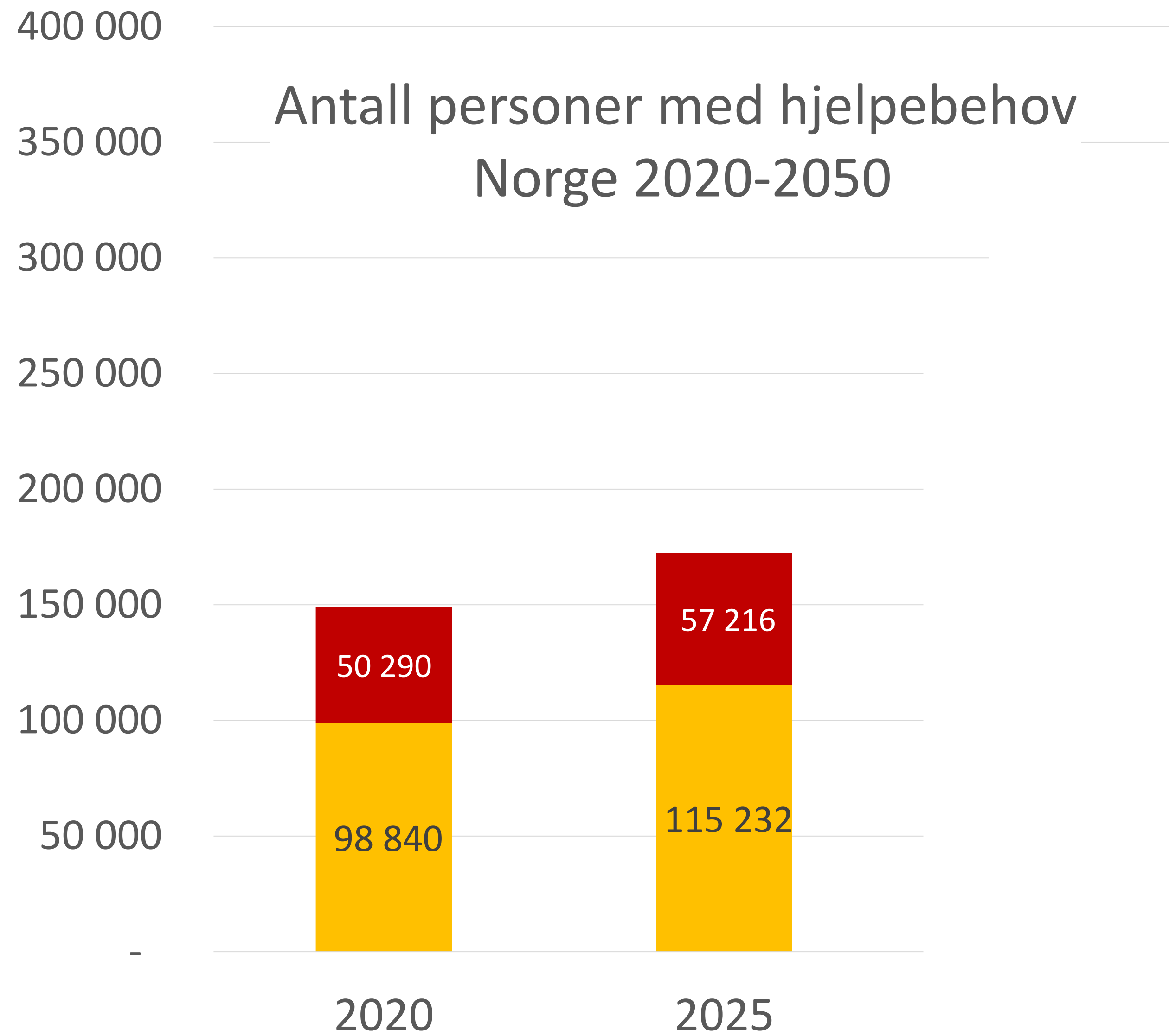
Antall personer med hjelpebehov i Vestfold og Telemark 2020-2050

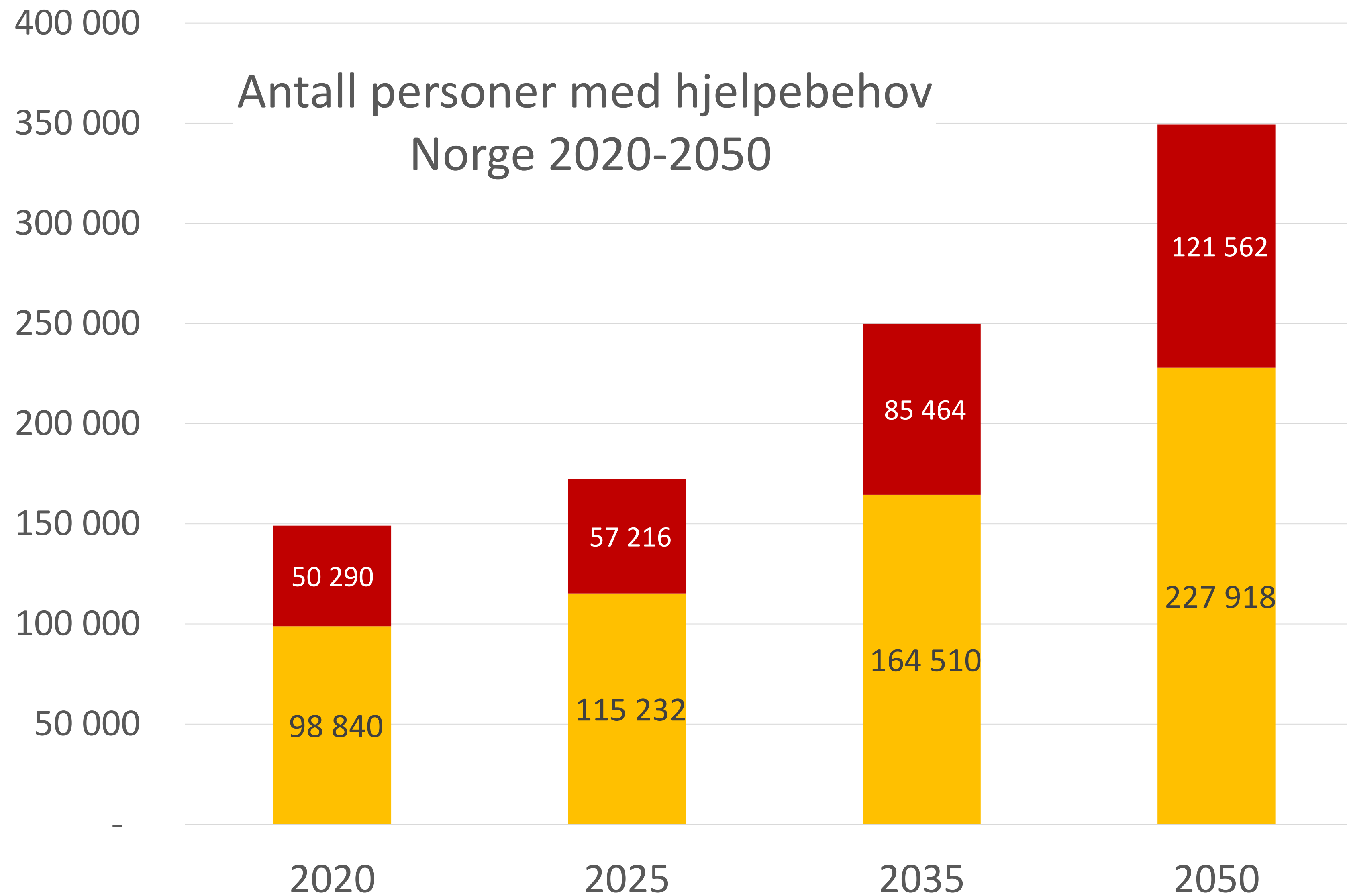
- Betydelig hjelpebehov (daglig/24t)
- Middels hjelpebehov (mindre enn daglig/daglig)

Kilde: Beregninger er basert på estimater i Storeng SJPH, 2021 og Befolkningsfremskrivninger SSB (tabell 12882)

- Betydelig hjelpebehov (daglig/24t)
- Middels hjelpebehov (mindre enn daglig/daglig)

Kilde: Beregninger er basert på estimater i Storeng SJPH, 2021 og Befolkningsfremskrivninger SSB (tabell 12882)

- Betydelig hjelpebehov (daglig/24t)
- Middels hjelpebehov (mindre enn daglig/daglig)

Kilde: Beregninger er basert på estimater i Storeng SJPH, 2021 og Befolkningsfremskrivninger SSB (tabell 12882)